

Behoefte aan intellectuele uitdaging in het verpleeghuis

Geen bingo, oer-Hollandse liedjes of bloemschikken, wel sleepopperzuigers, waterkracht en drijvende huizen: in woonzorgcentrum De Ingelanden van AxionContinu volgen bewoners een collegereeks over ‘Nederland en het water’. Georganiseerd door de stichting [Oud Geleerd Jong Gedaan \(OGJG\)](#), die zich hardmaakt voor cognitief uitdagende activiteiten voor ouderen. OGJG bestaat nu bijna 5 jaar en inmiddels geven student-docenten door het hele land interactieve colleges in buurthuizen, bibliotheken en verpleeghuizen. Met succes, want de behoefte aan intellectuele uitdaging is groot onder ouderen.

Wiskundeboek voor beginners

Langzaam schuifelt een aantal bewoners van De Ingelanden het zaaltje binnen. Aan de arm van een vrijwilliger, achter de rollator of in de eigen rolstoel. Vrijwilligster Josie van Elswijk biedt iedereen een kopje koffie of thee aan. Haar man komt ook zo. Hij heeft dementie en woont sinds een paar maanden bij De Ingelanden.

‘Dit is zo leuk voor hem. Hij is wis- en natuurkundige en heeft ondanks zijn dementie nog steeds intellectuele interesses.’

‘Toen hij hier net was, legde hij een wiskundig probleem aan de verzorgenden voor. Ze moesten het oplossen, maar dat konden ze niet. Toen fluisterde hij in mijn oor: “Ga jij nou even de stad in en koop een wiskundeboek voor beginners, voor de meisjes”. Hij sprak ook Engels, Frans en Duits met ze. Het wetenschapscafé, waar deze collegereeks onderdeel van is, is dus echt een uitkomst. Nu gaat het over water, heel interessant. Zijn kortetermijngeheugen is niet goed meer, maar als de docent vragen stelt weet hij nog veel hoor!’

Stormvloed en springtij

Student-docent Gijsbert Westerhuis kijkt tevreden rond. ‘Wat leuk, er zijn nog meer mensen dan de vorige keer.’ Het is het derde college in een reeks van 4. ‘Weten jullie nog wat ik de vorige keer vertelde over de Watersnoodramp, wat er toen gebeurde?’ ‘Stormvloed en springtij, en dijken van klei en zand’, klinkt het van verschillende kanten. Deze keer gaat Gijsbert het niet hebben over Nederland tégen het water, maar over Nederland mét het water. Over Rotterdam, de grootste haven van Europa, en de Maasvlakte, over innovatieve oplossingen zoals de Zandmotor, over groene energie. Hij biedt de stof gestructureerd aan, maar zonder iets aan de inhoud af te doen. Hij laat filmpjes zien en stelt veel vragen, die de bewoners enthousiast

beantwoorden. Ook is er volop ruimte voor opmerkingen tussendoor. Zodat er zomaar een discussie over kernenergie kan ontstaan. Want ook al heeft dat niets met water te maken, het is wel interessant en ontzettend actueel. Heel veel leuke weetjes komen en passant voorbij. Dat Amsterdam meer bruggen heeft dan Venetië bijvoorbeeld. Of hoeveel containers op het grootste containerschip passen.

Oud Geleerd Jong Gedaan

Stichting Oud Geleerd Jong Gedaan (OGJG) organiseert interactieve colleges door studenten voor ouderen. Zodat generaties worden verbonden en kennis wordt gedeeld. Enny van Arkel en Ilse Nieuwland – al jaren goed bevriend – richtten OGJG in 2014 op. ‘Ik kwam tijdens mijn studie pedagogische wetenschappen via een vakantiebaantje als huiskamerassistent in de ouderenzorg terecht’, vertelt Enny. ‘Ik vond het leuk en werd al snel vrijwilligerscoördinator bij Amsta. Ook Ilse kwam naar de ouderenzorg. Na haar studie psychologie werd ze bij mij vrijwilliger en vervolgens huiskamerassistent. Twee dingen vielen ons op: voor ouderen ontbrak elke intellectuele uitdaging en er waren weinig jonge mensen.’

Enny en Ilse waren wel jong én 2 van de weinig wo-geschoolden binnen de organisatie. ‘Bewoners en familieleden vonden het fijn om met ons te praten. Het gat tussen medewerkers en bewoners kan groot zijn, hun interesses liggen soms ver uit elkaar. Toen ik een Trans-Mongoliëreis ging maken, vonden de bewoners dat fantastisch. Ik heb er een lezing over gegeven, de zaal zat stampvol. Activiteiten worden met de beste intenties georganiseerd, maar vinden bewoners het echt leuk om elke week bij muziekles ‘In het rijtuigje’ te zingen? Waarschijnlijk houden de meesten tegenwoordig meer van salsa of een rockbandje. En niet onbelangrijk: de kans dat er dan familie meekomt is vele malen groter. Net zoals de meeste mantelzorgers het leuk vinden om met vader of moeder naar een college kunstgeschiedenis te gaan dat gegeven wordt door een vlotte jonge student.’ Enny en Ilse bedachten Oud Geleerd Jong Gedaan. Studenten geven vanuit hun eigen passie colleges over hun vakgebied aan ouderen. Een win-winsituatie. Want studenten leren (beter) presenteren en de ouderen genieten van aanbod op niveau. ‘Ze ervaren het als een verademing. Terecht, want zeg nou zelf: persoonlijke groei is toch niet afhankelijk van leeftijd?’

Op de vrachtwagen

Gijsbert sluit af met een ‘opdracht’ voor de volgende keer: ‘Kunt u een innovatie met water bedenken?’. Want het laatste college zal over toekomstige innovaties gaan. Natuurlijk is er nog gelegenheid voor vragen stellen en napraten. Gijsbert heeft tijd én geduld. Bewoner Ben van Kippersluis vond het weer razend interessant. ‘Ik ben geboren op de boerderij, aan het water en heb altijd in de buurt van water gewoond. Ik ben gek op zwemmen en op schaatsen. Water heeft mij altijd beziggehouden. Transport ook, want naast mijn baan als leerkracht van groep 6 reed ik in mijn vrije tijd op de vrachtwagen. Mijn zwager had een transportbedrijf. Heel leuk dus dat Gijsbert ook aandacht aan het transport besteedde: hoe gaan de containers verder als ze in de haven zijn gelost.’

Goede presentatievaardigheden

Ook Gijsbert heeft een leuke én leerzame avond. Hij is 23 en studeert nog. ‘Ik heb mijn hbo-opleiding civiele techniek afgerond en doe nu de master Transport, Infrastructure and Logistics aan de TU Delft. Daarvoor moest ik een schakelprogramma van een jaar volgen, maar daar was ik na 8 maanden mee klaar. Ik had dus tijd over en wilde me verder ontwikkelen, bijvoorbeeld in kennis overdragen. Want dat leer je mijns inziens te weinig in je studie. En zeker als technicus zijn goede presentatievaardigheden iets waarmee je je kunt onderscheiden van de rest.’ Hij ging op zoek en kwam OGJG tegen. ‘Ik heb direct een mailtje gestuurd, want ik vind het heel gaaf om vrijwilligerswerk te doen waar ik zelf ook wat van opsteek. Ik geef deze reeks nu voor de tweede keer en merk dat ik al zoveel geleerd heb. En deze doelgroep is echt ontzettend leuk.’

Brein prikkelen

Bij De Ingelanden wonen trouwens niet alleen ouderen de collegereeks ‘Nederland en het water’ bij. Het woonzorgcentrum heeft ook afdelingen voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH). Speciaal voor die groep, waaronder ook jongere mensen, startte De Ingelanden 4 jaar geleden het wetenschapscafé. ‘Het doel is het brein te prikkelen van onze NAH-bewoners’, vertelt medewerker welzijn Elleke van Ling. ‘Om achteruitgang te voorkomen. We willen de bewoners uitdagen en een conversatie bieden op eigen niveau. Inmiddels weten we dat dit natuurlijk ook geldt voor onze oudere bewoners.’ Elke 14 dagen kunnen

geïnteresseerden in het wetenschapscafé luisteren naar een lezing over onderwerpen als sterrenkunde, het menselijk lichaam, het geheugen, depressie, de toekomst van stamcelonderzoek en nu dus de collegereeks van Gijsbert.

‘Er is echt behoefte aan. We zijn dan ook van plan het breder te gaan trekken en ook cliënten vanuit de thuiszorg en de wijk te interesseren.’

Locaties met studenten verbinden

De Ingelanden nam zelf contact op met OGJG. ‘Ze hadden onze bijdrage aan het tv-programma Tijd voor MAX gezien’, vertelt Chantal de Ruiten, regiocoördinator bij OGJG. ‘En dan kom ik in beeld. Ik verbind locaties met studenten. Daarnaast werf ik studenten en begeleid ze. Zelf heb ik bijvoorbeeld een college kunstgeschiedenis gegeven aan mensen met beginnende dementie en die stel je toch andere vragen dan een medestudent.’ Ook geeft ze tips. ‘Hoe bouw je een college op, welk niveau kies je, zodat het ook interessant is voor mensen met iets meer kennis. Maar ook dat ouderen graag worden aangesproken met “meneer” en “mevrouw”.’

Studenten werft ze via de universiteit en studentenverenigingen. Maar regelmatig zijn het de studenten zelf die – net als Gijsbert – contact opnemen met OGJG. ‘Laatst had een studente een bericht gezien over een collegereeks van OGJG in het buurthuis in haar wijk. Dat wilde ze zelf ook wel doen. Studenten vinden het leuk, de doelgroep spreekt ze aan. En ze realiseren zich dat het een prachtige manier is om zich te oefenen in spreken voor een groep.’

Migrantenouderen en mensen met dementie

Toen Enny van Arkel en Ilse Nieuwland net begonnen met Oud Geleerd Jong Gedaan (OGJG) moesten ze heel wat vooroordelen wegnemen. ‘Veel mensen denken in termen van economische bijdrage’, zegt Enny. ‘Als je zelf niet meer bijdraagt, wordt er niet meer in jouw persoonlijke groei geïnvesteerd. Met OGJG doorbreken we dat.’ Dit jaar startte OGJG met colleges voor 2 specifieke doelgroepen waarover de vooroordelen ook nog steeds hardnekkig zijn: migrantenouderen en mensen met dementie.

‘We signaleerden een behoefte onder migrantenouderen om te kunnen deelnemen aan uitdagende activiteiten in hun moedertaal. Studenten die de taal machtig zijn geven interactieve colleges in het Marokkaans, Arabisch of Turks. In Utrecht woonden laatst 11 Marokkaanse dames een reeks bij over de donorwet in Nederland, of die wel haram is. Zo leuk dat je het daar met deze ouderen over kunt hebben.’ Ook de colleges voor mensen met dementie zijn net van start. ‘Hier waren de vooroordelen heel groot. “Die mensen onthouden toch niets meer”, hoorden we steevast. Toch hoop ik echt dat ik later, mocht ik dementie krijgen, niet de hele dag “In een rijtuigje” hoef te zingen. Voor een groep jongere mensen met dementie, die iets stoers wilden, maakten we een reeks over tbs. En wat zo mooi is: ze hebben er weinig tot niets van onthouden, maar in het hier en nu stelden ze superrelevante vragen. Daarnaast hebben we nu een reeks over

kunstgeschiedenis, een serie met leuke feitjes over de mens en een serie over Nederlandse tradities. Een reeks over het sterrenstelsel en het heelal is in ontwikkeling. Vanaf 2019 bieden we deze colleges voor mensen met dementie aan in alle provincies waar we nu al actief zijn.'

Artikel door: Ingrid Brons

Meer weten

- Lees meer over het onderwerp [Daginvulling](#) binnen de website van Waardigheid en trots op locatie
- Lees meer over [Oud Geleerd Jong Gedaan](#)

tags:

[AxionContinu](#) (11), [Dagbesteding](#) (91), [Dementie](#) (230)

thema:

[Wonen en welzijn](#) (253)